

AAS "BTA Baltic Insurance Company"

RISKU VADĪBA

Decembris, 2018

Risku pārvaldības sistēma

AAS "BTA Baltic Insurance Company" (Sabiedrība), ievērojot Apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas likuma, kas ietver Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 25.novembra direktīvas 2009/138/EK par uzņēmējdarbības uzsākšanu un veikšanu apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas jomā (Maksābspēja II) prasības, kā arī VIENNA INSURANCE GROUP AG Wiener Versicherung Gruppe (VIG Grupa) prasības, ir izveidojusi risku vadības sistēmu kā sistemātisku pasākumu kopumu, kas nodrošina risku identifikāciju/konstatēšanu, izvērtēšanu/novērtēšanu, uzraudzību un individuālu riska ekspozīciju kontroli, kā arī riska darījumu kopuma un Sabiedrības kopējā riska līmeņa kontroli, skaidri definējot visu iesaistīto struktūru un personu tiesības un pienākumus. Sabiedrības risku vadība ir būtiska pārvaldības un lēmumu pieņemšanas sistēmas daļa.

Apdrošināšana kā uzņēmējdarbības nozare nodarbojas ar riska pārnesei no apdrošinājuma ņēmēja uz apdrošinātāju un šī riska pārvaldi, lielākie riski rodas, apdrošinātajam pieņemot apdrošināmo risku, izvēloties pārāpdrošināšanas segumu un pildot saistības attiecībā uz noslēgtajiem apdrošināšanas līgumiem. Sabiedrība ir pakļauta arī finanšu riskiem ieguldījumu darbības rezultātā un operacionālajiem riskiem, kas rodas ikdienas darbības rezultātā.

Sabiedrības risku pārvaldības sistēma aptver sekojošas jomas: risku parakstīšana un rezervju veidošana, aktīvu un saistību pārvaldība, ieguldījumu pārvaldība, likviditātes pārvaldība, operacionālo risku pārvaldība un risku ierobežošanas pasākumus katram būtiskajam riskam.

Katrai no iepriekšminētajām jomām ir skaidri noteikti risku pārvaldības principi un atbildīgās struktūrvienības un personas.

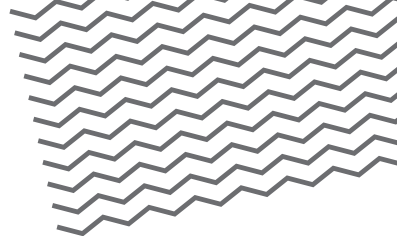
Visus riskus Sabiedrība iedala trīs grupās:

- apdrošināšanas riski;
- finanšu riski;
- darbības (operacionālie) riski.

Riska pārvaldības procesa sākumpunkts ir risku identificēšana. Tās mērķis ir atklāt, noteikt un dokumentēt visus iespējamus risku avotus, kas varētu ietekmēt Sabiedrības mērķu sasniegšanu. Riska identificēšana tiek veikta regulāri, ne retāk kā reizi gadā. Tā ietver esošo risku, kas varētu būt mainījušies, un to avotu pārskatīšanu, kā arī jaunu risku atklāšanu un dokumentēšanu. Lai izvairītos no nepieļaujamiem riskiem, pirms jaunu produktu vai procesu ieviešanas, tiek veikta riska analīze.

Risku novērtēšanai riska kategorijām, kur pieejami pietiekami vēsturiskie dati statistiskās analīzes veikšanai, piemēram tirgus riskiem, kredītriskam, apdrošināšanas riskiem un citiem, Sabiedrība izmanto kvantitatīvo risku novērtējumu, pielietojot standarta formulu. Kvalitatīvo risku novērtēšanu, t.i. ekspertu novērtējumu, Sabiedrība izmanto tur, kur nav pieejami pietiekami dati, lai veiktu statistisko analīzi, piemēram, operacionālie, stratēģiskie, reputācijas riski. Ekspertu novērtējuma rezultāts veidojas iespējamā iestāšanās biežuma un ietekmes mijiedarbībā.

Pēc riska kvalitatīvās vai kvantitatīvās novērtēšanas un riska būtiskuma noteikšanas, Sabiedrība izvēlas kontroles metodes riska ierobežošanai. Lai nodrošinātu kontroles pasākumu efektivitāti, Sabiedrība dod priekšroku preventīvām un automātiskām kontrolēm.

Sabiedrība regulāri uzrauga tās riska profilu. Pilns aprēķins par maksātspējas uzturēšanai nepieciešamo kapitāla apjomu tiek veikts reizi ceturksnī, kā arī, ja faktiskie rādītāji atšķiras no aplēstā pašu riska un maksātspējas novērtējuma, tiek regulāri veikti stresa testi un jūtīguma testi. Pašu riska un maksātspējas novērtējuma ietvaros tika noteikts, ka Standarta formulas izmantošana atbilst Sabiedrības riska profilam.

Sabiedrība ik gadu nodrošina pašu riska un maksātspējas novērtējuma veikšanu, izvērtējot dažādu ārkārtēju, bet iespējamu nelabvēlīgu notikumu vai tirgus nosacījumu izmaiņu ietekmi uz Sabiedrības spēju izpildīt no apdrošināšanas līgumiem izrietošās saistības un nodrošināt finansiālās darbības stabilitāti.

Pamatojoties uz veikto novērtējumu, Sabiedrības Valde pieņem lēmumus par rīcību gadījumā, ja notikumu vai tirgus apstākļu novērtējums mainās konkrētu apstākļu ietekmē, pasākumiem un to pēcpārbaudi. Novērtējuma rezultātus izmanto stratēģiskajā un operatīvajā plānošanā, budžeta sagatavošanas procesā, kā arī gadījumos, kad tiek plānotas ievērojamas izmaiņas Sabiedrības darbībā.

Sabiedrība vismaz reizi gadā veic stresa testus, kuros novērtē un dokumentē iespējamās attīstības scenārijus. Stresa testiem tiek izmantota jūtīguma un scenāriju analīze. Jūtīguma tests tiek veikts, lai noteiktu konkrēta riska faktora radīto negatīvo seku iedarbību, bet scenāriju analīze tiek veikta, lai noteiktu vairāku riska faktoru vienlaicīgu ietekmi, kad tiek novērtēta ārkārtēju, bet potenciāli nelabvēlīgu notikumu vai tirgus situāciju iestāšanās. Tiek veikti arī reversie testi, kas parāda kādu notikuma kopumam ir jānotiek, lai Sabiedrības maksātspējas rādītājs būtu mazāks par 100 procentiem.

Lai nodrošinātu risku vadības sistēmas uzticamību, riska novērtēšanas, analīzes un kontroles funkcijas ir nodalītas no biznesa funkcijām, piem., Sabiedrība nodrošina, ka personas, kuras ietekmē riska profilu, nav iesaistītas risku uzraudzībā un kontrolē, kā arī Sabiedrība regulāri un sistemātiski izglīto tās darbiniekus, lai uzlabotu viņu informētību par riskiem.

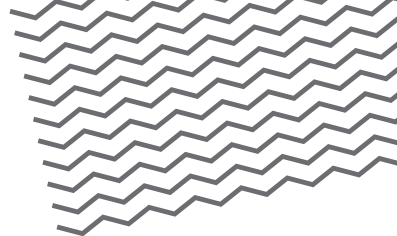
Apdrošināšanas riski un to vadība

Risku parakstīšana

Apdrošināšanas risku parakstīšana ietver visus nedzīvības apdrošināšanas veidus, kas definēti Apdrošināšanas un Pārapirošināšanas likumā. Apdrošināšanas produktu īpatnības, apdrošinātie riski un to ierobežojumi ir noteikti Sabiedrības iekšējos normatīvajos dokumentos un publiski pieejamos produktu noteikumos.

Sabiedrībai risku parakstīšanas risku veido trīs komponentes:

- risks, kas izriet no nedzīvības apdrošināšanas parakstīšanas saistībām;

- risks, kas izriet no veselības apdrošināšanas parakstīšanas saistībām;
- risks, kas izriet no dzīvības apdrošināšanas saistībām. Tā kā Sabiedrība ir nedzīvības apdrošināšanas pakalpojuma sniedzējs, tad dzīvības apdrošināšanas parakstīšanas risks veidojas saistībā ar sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas (OCTA) izmaksām.

Lai mazinātu risku, Sabiedrības risku parakstīšanas stratēģijas pamatā ir risku diversifikācija, kas nodrošina sabalansēta risku portfeļa uzturēšanu, balstoties uz liela apjoma vienādu risku portfeli, kas tiek turēts vairāku gadu garuma, un kas maina kopējo riska ietekmi. Sabiedrība veic rūpīgu produktu monitoringu, lai, parādoties negatīvām tendencēm, savlaicīgi veiktu nepieciešamās darbības rezultātu uzlabošanai un riska līmeņa koriģēšanai atbilstoši stratēģijai un gada plānam.

Galvenais riska līmeņa mērījums ir zaudējumu rādītājs, kombinētais rādītājs un neto nopelnītās prēmijas katram apdrošinātajam riskam, katram apdrošināšanas veidam un valstij. Lai no apdrošināšanas prēmijām gūtu ienākumus, ar ko varētu segt paredzamās atlīdzības un izmaksas, riska identificēšanai un novērtēšanai, Sabiedrība:

- veic tirgus analīzi;
- analizē potenciālos apdrošināšanas prēmiju rezervju ierobežojumus attiecībā uz ieguldījumu vidi;
- analizē tirgus zaudējumu statistiku;
- analizē individuālo klientu vēsturisko zaudējumu statistiku kopā ar attiecīgo apdrošināšanas seguma informāciju;
- pastāvīgi uzrauga galvenos riska gadījumus, riska faktorus, kā arī jaunus riskus;
- izvērtē apdrošināšanas tirgus cenu līmeni.

Lai nodrošinātu, ka risku parakstīšanas process vienmēr atbilst Sabiedrībā noteiktiem kvalitatīviem un kvantitatīviem standartiem, ir izstrādāti iekšējie normatīvie dokumenti, kas nodrošina vienādu risku parakstīšanas procesu visās Baltijas valstīs.

Sabiedrība sagatavo pārskatus gan griezumā pa atsevišķiem apdrošināšanas veidiem, gan pārdošanas kanāliem, vērtējot iekšējās un ārējās vides ietekmi uz konkrēto pakalpojumu. Lai nodrošinātu stratēģisko mērķu izpildi, pamatojoties uz analīzes rezultātiem, Sabiedrība lemj par izmaiņām cenu politikā, metodikā, prioritāros segmentos (klientu, produktu, ģeogrāfiskos), nodrošinot risku diversifikāciju.

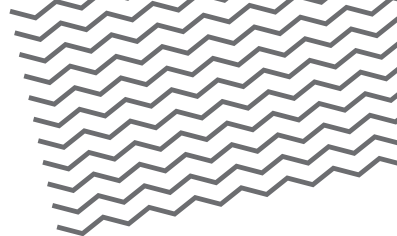
Sabiedrība ir izveidojusi Tarifu komitejas Latvijā, Lietuvā un Igaunijā, kuras pārbauda piedāvātās izmaiņas tarifos un apstiprinātu tarifu izmaiņas.

Tehnisko rezervju veidošana

Sabiedrība nodrošina, ka tehniskās rezerves ir izveidotas tādā apjomā, lai Sabiedrība varētu pilnībā izpildīt savas saistības saskaņā ar noslēgtajiem apdrošināšanas un pārapdrošināšanas līgumiem. Rezerves tiek aprēķinātas, balstoties uz informāciju par atlīdzībām, un nepieciešamie aprēķini tiek veikti saskaņā ar šiem datiem, piesardzīgi, ticami un objektīvi.

Rezervju aprēķināšanā izmantotie pieņēmumi tiek regulāri pārskatīti un atjaunoti, iegūstot jaunu informāciju.

Aktuārās funkcijas ietvaros Sabiedrība nodrošina izmantoto datu precizitātes un pilnīguma novērtēšanu, veicot pietiekami plašas un detalizētas pārbaudes.

Sabiedrība regulāri veic rezervju pietiekamības kontroli un vismaz reizi gadā – saistību atbilstības testu.

Apdrošināšanas riska koncentrācija

Apdrošināšanas procesā riska koncentrācija var rasties, ja kāds notikums vai notikumu virkne var ietekmēt Sabiedrības saistību apjomu. Riska koncentrācija var rasties saistībā ar vienu apdrošināšanas līgumu vai vairākiem saistītiem līgumiem, kuru rezultātā var rasties būtiskas apdrošināšanas saistības.

Riska koncentrācija var izveidoties dažādu likumsakarību un gadījumu rezultātā. Īpašuma apdrošināšanā riska koncentrācija varētu izveidoties, ja vienā blīvi apbūvētā apgabalā iestājas kāds no riskiem (piem., ugunsgrēks), kas var viegli pārvietoties no viena īpašuma uz otru, un šo darbību nav iespējams novērst.

Sabiedrība apzinās, ka ir iespējama riska koncentrācija uz vienu sabiedrību vai tautsaimniecības nozari kopumā, kuram tiek apdrošināti vairāki riski. Apdrošinot šādus riskus, priekšnosacījums ir izvērtēt klienta finansiālo stāvokli un kapacitāti, kā arī noteikt, cik lielas finansiālās saistības var rasties, cik lielas saistības Sabiedrībai jau ir un kādas tā vēl var atļauties uzņemt. Novērtējot finanšu riskus, tiek izpētītas ekonomiskās attīstības tendences un riski, kas varētu ietekmēt attiecīgo nozari.

Lai mazinātu zaudējumus, kas varētu rasties riska koncentrācijas gadījumā, Sabiedrība:

- nosaka kopējo risku, kuru tā ir gatava uzņemt attiecībā uz riska koncentrāciju. Sabiedrība uzrauga šos riskus gan risku parakstīšanas laikā, gan regulāri pārbaudot ziņojumus, kuros uzrādīta galveno risku koncentrācija, kurai Sabiedrība ir pakļauta;
- izmanto pārāpdrošināšanu – pārāpdrošinot gan proporcionāli, gan neproporcionāli. Piesaistot pārāpdrošināšanu, Sabiedrības daļa riskā tiek noteikta gan par vienu objektu, gan par vienu notikumu, kurā zaudējumi var tikt radīti vienlaicīgi vairākiem objektiem. Sabiedrība pastāvīgi novērtē izmaksas, ieguvumus un ietekmi uz kapitālu, kas saistīti ar pārāpdrošināšanas programmu.

Koncentrācijas risks tiek pārbaudīts un izvērtēts dažādos scenāriju testos. Stresa testēšanas rezultāti tiek izmantoti lēmumu pieņemšanā, lai saprastu, kādu koncentrācijas risku Sabiedrība var pieņemt.

Katastrofas

Sabiedrības vadība apzinās, ka ir iespējami katastrofu riski. Sabiedrības darbības ģeogrāfiskajos apstākļos šie riski visvairāk ir saistīti ar meteoroloģiskām parādībām. Liela mēroga ugunsgrēki un zemestrīces ir maz ticamas, bet varbūtība pastāv. Raksturīgākās katastrofas Baltijas reģionā ir plūdi un vētras. Lai mazinātu katastrofu risku ietekmi uz Sabiedrību, tiek izmantota pārāpdrošināšana – gan proporcionāla, gan neproporcionāla. Sabiedrības Valde un Aktuāru departaments kopīgi nosaka pašpaturētās riska daļas apmēru atbilstoši biznesa vajadzībām, kā arī ievērojot, ka maksimāli pieļaujamā neto pašpaturējuma daļa ir 3% apmērā no Sabiedrības kapitāla.

Finanšu riski un to vadība

Sabiedrība ir pakļauta finanšu riskiem, veicot darījumus ar finanšu instrumentiem. Finanšu riski ietver tirgus risku, kredītrisku, likviditātes risku.

Finanšu riski tiek pārvaldīti saskaņā ar VIG Grupas vadlinijām – Aktīvu pārvaldība (Asset Management). Riska ierobežošanas nolūkos ieguldījumi tiek veikti dažādos finanšu instrumentos – diversificējot ieguldījumu portfeli, analizējot aktīvus pirms to iegādes, regulāri uzraugot iegādātos finanšu instrumentus, iegūstot un analizējot pieejamo informāciju.

Sabiedrība ir izstrādājusi ieguldījumu un riska stratēģiju, kas nosaka drošības, kvalitātes, likviditātes un rentabilitātes prasības, kādu Sabiedrība vēlas sasniegt attiecībā uz visu ieguldījumu portfeli, un aktivitātes šo mērķu sasniegšanai, kā arī iekšējos kvantitatīvos limitus attiecībā uz aktīviem un pakļautību riskam.

Sabiedrība, pamatojoties uz ieguldījumu stratēģiju, aktīvu un saistību stratēģiju, regulāri novērtē finanšu un apdrošināšanas risku īstermiņa, vidēja termiņa un ilgtermiņa ietekmi uz aktīviem un saistībām.

Sabiedrība ir izveidojusi Investīciju komiteju, kura apstiprina ieguldījumu lēmumus, izskata ieguldījumu darbības rezultātus, kā arī regulāri ziņo Sabiedrības valdei ieguldījumu darbības rezultātus un ieguldījumu stratēģijas izpildi.

Tirgus risks

Ar tirgus risku Sabiedrība saprot risku, ka radīsies zaudējumi vai negatīvas izmaiņu finanšu stāvoklī, ko tieši vai netieši veicina svārstības aktīvu, saistību un finanšu instrumentu tirgus cenās un to mainīgumā, un šis risks ietver procentu likmju risku, cenas risku un valūtas risku.

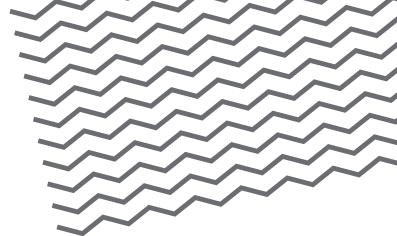
Tirgus risks tiek ierobežots, diversificējot ieguldījumu portfeli un analizējot aktīvus pirms tā iegādes, kā arī nodrošinot to regulāru monitoringu. Aktīvu un saistību pārvaldībā rūpīgi tiek sekots sabalansētībai valūtu un termiņu griezumos.

Kredītrisks

Kredītrisks jeb risks, ka radīsies zaudējumi vai negatīvas izmaiņas finanšu stāvoklī, ko veicina svārstības vērtspapīru emitentu, darījumu pušu un jebkuru Sabiedrības debitoru kredībspējā, kas izpaužas kā darījumu partneru saistību neizpildes risks, vai izklīdes risks vai tirgus riska koncentrācija.

Riska ierobežošanai un kontrolei ieguldījumu un pārāpdrošināšanas jomā VIG Grupas līmenī ir noteikti stingri nosacījumi, piemēram, ieguldījumu veikšanai noteikti limiti kā ieguldījumu veidiem, tā arī biznesa partneriem, pārāpdrošināšanai – noteikti pārāpdrošināšanas partneru izvēles kritēriji (piemēram, reitingi), sadarbības limiti un citi drošības noteikumi.

Lai regulētu riska koncentrāciju finanšu instrumentos, Sabiedrība ir noteikusi ieguldījumu limitus vienam darījuma partnerim un finanšu instrumentu grupai kopumā, tādējādi kontrolējot koncentrācijas risku

un nepieciešamo maksātspējas kapitālu.

Papildus iepriekšminētajam Sabiedrība nodrošinot efektīvu debitoru uzraudzību, kas ļauj savlaicīgi konstatēt iespējamās saistību nepildīšanas gadījumus un mazināt to iespējamās sekas.

Likviditātes risks

Likviditātes risks ir risks, ka nespēs realizēt finanšu instrumentus un citus aktīvus, lai nokārtotu finanšu saistības, kurām iestāties dzešanas termiņš. Šis risks iekļauj aktīvu un saistību termiņstruktūras neatbilstību.

Saskaņā ar Sabiedrības ieguldījumu stratēģiju, Sabiedrība veic ieguldījumus augsti likvīdos finanšu aktīvos. Lielākajai Sabiedrības finanšu aktīvu daļai ir aktīvs tirgus, tādējādi tos ir iespējams realizēt īsā laikā un ar minimāliem izdevumiem vai bez papildus izdevumiem. Ņemot vērā iepriekšminēto, likviditātes risks Sabiedrībā tiek vērtēts kā zems. Sabiedrība kontrolē šo risku veicot pastāvīgu finanšu tirgu monitoringu, kā arī pastāvīgi uzturot daļu no finanšu līdzekļiem pieejamu kredītiestādēs norēķinu kontos.

Operacionālais risks

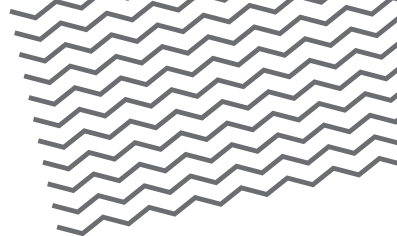
Operacionālā riska definīcijā Sabiedrība ietver neatbilstošu vai nepareizu iekšēju procedūru, personāla vai sistēmu kļūdu vai ārēju notikumu risku. Operacionālā riska segšanai paredzēto kapitāla prasību aprēķina izmantojot standarta formulu. Veicot ikgadējo risku profila un iekšējās kontroles sistēmas novērtēšanu, par trīs svarīgākajām operacionālā riska kategorijām tika noteiktas:

- atbilstības riski (galvenokārt, saistībā ar personas datu aizsardzības prasību un konkurences tiesību regulējums);
- cilvēcisko kļūdu risks;
- procesu un organizatoriskais risks.

Operacionālā riska mazināšanai Sabiedrība izvēlas tādas kontroles stratēģijas kā preventīvas, piemēram, nosakot pieejas tiesību/autorizācijas līmeņus, gan korigējošas (orientētas uz operacionālā riska gadījuma savlaicīgu novēršanu un iespējamu atkārtojumu novēršanu), gan identificējošas – tādas, kas orientētas uz notikušu operacionālā riska gadījumu atklāšanu. Būtiskajiem procesiem Sabiedrība izstrādā iekšējos normatīvos dokumentus un nodrošina darbinieku apmācību.

Sabiedrība apkopo un reģistrē datus par operacionālā riska notikumiem, to iemesliem, sekām un pasākumiem, kas īstenoti to atkārtošanās novēršanai. Viens no operacionālā riska vadības mērķiem ir nodrošināt, ka kontroles efektivitātes rādītājs ir ne mazāks par 95% (aprēķināts iekšējās kontroles sistēmas novērtēšanas procesā).

Lai pārliecinātos par standarta formulas atbilstību operacionālā riska novērtēšanai, Sabiedrība izmanto arī operacionālā riska pašnovērtējumu (veicot risku iestāšanās varbūtības un iespējamās ietekmes novērtējumu), kura mērķis ir identificēt un novērtēt operacionālos riskus. Sadarbībā ar katru

atsevišķu risku īpašnieku Risku vadības funkcija nosaka kvalitatīvus un kvantitatīvus vērtējumus un klasificē iespējamās operacionālā riska notikumus, tādējādi identificējot Sabiedrības operacionālā riska līmeni un tā mazināšanai nepieciešamas darbības.

Sabiedrība uzskata, ka operacionālā riska kapitāla prasība, kas tiek aprēķināta, izmantojot standarta formulu, ir atbilstoša.